Samenvatting

Burgemeester en wethouders adviseert de gemeenteraad geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot indiening van een zienswijze ten aanzien van de ontwerpbegroting 2026 en vraagt tevens de voorlopige jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) voor kennisgeving aan te nemen.

De Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt dat het dagelijks bestuur van de ODZL de ontwerpbegroting twaalf weken voordat deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden toezendt aan de raden van de deelnemende gemeenten. Binnen deze termijn kan de raad zijn zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur van de ODZL.

Voorts zendt het dagelijks bestuur vóór 30 april de jaarrekening van het voorgaande jaar aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Bij twee brieven van 12 maart 2026 heeft het dagelijks bestuur ODZL de betreffende stukken aan de gemeenten doen toekomen.

1. Beslispunten

1. Instemmen met het Raadsvoorstel Ontwerpbegroting 2026 en Jaarrekening 2024 ODZL, waarbij de raad wordt voorgesteld:
   a) Geen gebruik maken van de mogelijkheid tot indiening van een zienswijze ten aanzien van de Ontwerpbegroting 2026 ODZL;
   b) De door het algemeen bestuur op 2 april 2025 vastgestelde Jaarrekening 2024 ODZL voor kennisgeving aannemen.
2. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage met € 65.093 voor de begroting 2026 dekken uit de gemeente brede stelpost indexeringen voor verbonden partijen, die in de 1e BERAP 2025 begrotingstechnisch wordt door vertaald in de meerjarenraming.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 27 mei 2025:

Conform.

2. Aanleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maastricht neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL).

De Wet gemeenschappelijke regelingen (art. 35) bepaalt dat het dagelijks bestuur van de ODZL de ontwerpbegroting twaalf weken voordat deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden toezendt aan de raden van de deelnemende gemeenten. Binnen deze termijn kan de raad zijn zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur van de ODZL.

Ingevolge het bepaalde in artikel 34b van de Wet gemeenschappelijke regelingen zendt het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam vóór 30 april de voorlopige jaarrekening van het voorgaande jaar aan de raden van de deelnemende gemeenten. Deze stukken zijn allemaal op 14 maart 2025 al ontvangen.

Op verzoek van de accountant om meer in de pas te lopen met de andere GR-regelingen, heeft het algemeen bestuur anders dan voorgaande jaren inmiddels op 2 april 2025 de jaarstukken 2024 in zijn bestuursvergadering vastgesteld. Tegen de jaarstukken 2024 kan de gemeenteraad geen zienswijzen indienen.

3. Beoogd effect

De GR-regeling ODZL met 16 deelnemende gemeenten en de Provincie Limburg ziet op een constructieve samenwerking in één regionale milieuorganisatie op zowel inhoudelijk als financieel gebied. Inzet is het openbaar lichaam ODZL te laten groeien naar een gezaghebbende milieuautoriteit, die meerwaarde biedt door bundeling van specialistische kennis, door een goede kennis van de lokale en regionale situatie, een efficiënte bedrijfsvoering en continuïteit van dienstverlening. Om deze ambities en doorontwikkeling te realiseren heeft de ODZL de Toekomstagenda 2021 – 2025 vastgesteld, waarin fasegewijs zeven verbeterdoelen worden nagestreefd om zo te groeien naar een robuuste Omgevingsdienst. Landelijk wordt die groei naar

een robuuste Omgevingsdienst sterk gestuurd door het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) van het ministerie van I&W. Per 1 april 2026 moet de ODZL robuust zijn.

4. Argumenten

1.1 *Regionale milieudienst*

De Omgevingsdienst Zuid-Limburg is sinds januari 2013 voor de 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg de uitvoeringsorganisatie van de basistaken milieu; Maastricht heeft ook specialistische taken (o.a. geluid) ingebracht. De uitvoering van taken is vastgelegd in een meerjarige dienstverleningsovereenkomst met elke partij afzonderlijk. De nadere precisering van de dienstverlening vindt jaarlijks plaats middels een vast te stellen werkprogramma waarin in detail is uitgewerkt wat de verwachting is aan te verlenen diensten per deelnemer in de gemeenschappelijke regeling (o.a. vergunningen milieu, controles milieubedrijven, specialistische adviezen enz.).

2.1 *Robuuste Omgevingsdienst*

Met het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (2022) heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) bepaalt, dat de leefomgeving gebaat is bij robuuste omgevingsdiensten, die ervaring, deskundigheid en voldoende capaciteit in huis hebben voor goede vergunningen, scherp toezicht, doortastende handhaving en deskundige advisering. Het is de taak van de deelnemers van de Omgevingsdienst, 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg, om daarvoor zorg te dragen.

In het voorjaar van 2024 is een Plan van Aanpak robuuste Omgevingsdienst Zuid-Limburg opgesteld. Het plan is unaniem vastgesteld door het algemeen bestuur. De financiële vertaling van het Plan van Aanpak vond plaats in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 – 2028. Daarmee zijn vanaf 2025 de middelen beschikbaar om invulling te geven aan de versterking van de organisatie ODZL. Deze versterking richt zich onder meer op bedrijfsvoering, zoals het slim gebruiken van data en het vormgeven van een innovatiekalender. Ook is de versterking gericht op de primaire processen, zoals het beter invulling geven aan strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving. De ODZL moet 1 april 2026 robuust zijn.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 *Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg*

De GR-regeling ODZL is per 4 juli 2024 geactualiseerd vanwege de wetswijziging in 2022 van de Wet gemeenschappelijke regelingen ter verbetering van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen.

Het algemeen bestuur van de ODZL heeft voorschriften vastgesteld inzake het financieel en administratieve beheer van het openbaar lichaam. Verder zijn strikte regels opgenomen mocht een deelnemer besluiten tot uittreding van het openbaar lichaam; een daarvoor door het algemeen bestuur vast te stellen uittredingsplan bevat de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties van de uittreding. Tot slot zijn er duidelijke regels bij opheffing en liquidatie van de GR-regeling.

Tot op heden zijn er van de deelnemers geen signalen ontvangen van uittreding en nog erger opheffing of liquidatie van het openbaar lichaam ODZL. Wel is er discussie over de reikwijdte van inbreng van de wettelijke basistaken en eventuele plustaken bij enkele deelnemers. Momenteel wordt daarover onderzoek gedaan waarvan de resultaten in de loop van 2025 worden verwacht.

2.1 *Inschatting robuuste Omgevingsdienst per 1 april 2026*

IenW heeft op 1 april 2025 een eerste inschatting gemaakt gebaseerd op de eerste voortgangsrapportage van de ODZL over de periode 1 april 2024 tot 1 december 2024. Daarin heeft de ODZL o.a. gerapporteerd dat het omzetcriterium van 16,5 miljoen is gehaald.

Ondanks het behalen van deze belangrijke normering heeft de minister de inschatting “oranje” afgegeven en dat het nog even de vraag is of de ODZL op 1 april 2026 op alle criteria robuust is. IenW heeft nog enkele vraagtekens bij:

- de exacte overdracht van de verplichte basistaken door enkele deelnemers;
- een extra onderbouwing is gevraagd voor zowel de innovatie-agenda als de Business Intelligence strategie (worden einde 2025 vastgesteld);
- de mogelijkheden tot uitbreiding van niet-milieugerelateerde plustaken.

Inmiddels wordt door de directie ODZL en het dagelijks bestuur hard gewerkt om de ontbrekende informatie tijdig bij het ministerie aan te leveren als onderdeel van de volgende voortgangsrapportage (1 december 2024 tot 1 juni 2025) in dit intensief traject om te voldoen aan

een robuuste omgevingsdienst per 1 april 2026. De ODZL heeft nog altijd het vertrouwen tijdig aan de gestelde robuustheidscriteria te voldoen.

Overigens is in het raadsvoorstel nog aandacht gegeven aan de gedane toezegging in de Domeinvergadering Fysiek (19 juni 2024) van wethouder Aarts om de ODZL te verzoeken in het jaaroverzicht 2024 extra verantwoording af te leggen over de te verwachten efficiency voordelen van de diverse robuustheidsacties. Die verantwoording is verstrekt in de voor Maastricht apart opgestelde jaarrapportage 2024.

6. Financiële gevolgen

In de hoofdstukken 3 en 5 van het raadsvoorstel zijn uitgebreid de jaarstukken 2024 en de ontwerpbegroting 2026 behandeld.

Jaarverslag 2024 ODZL

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de ODZL voor zijn werkgebied de vooraf afgesproken prestatie-indicatoren over tijdigheid en kwaliteit van de uitvoering heeft gehaald. Alleen bij het milieutoezicht zijn in overleg met de deelnemers de oorspronkelijke planningen geherprioriteerd vanwege de tijdsintensievere voorbereidingen van de toezichtcontroles als gevolg van de nieuwe wettelijk eisen in de Omgevingswet. Ook is extra tijd geïnvesteerd in het actualiseren en optimaliseren van de backoffice-applicaties voor het milieutoezicht, wat in de tweede helft van het jaar leidde tot verbeterde prestaties.

Samenvattend bevat het jaarverslag 2024 een getrouwe verantwoording van de vooraf afgesproken prestatie-indicatoren alsmede de te leveren producten en ureninzet uit de (gemeentelijke en provinciale) werkprogramma’s. Het jaarverslag is een totaal weergave van alle prestaties tezamen van alle regionaal deelnemende partijen in de GR-regeling. In de apart voor Maastricht opgestelde Jaarrapportage 2024 zijn de lokale prestaties eveneens getrouw verantwoord.

Jaarrekening 2024 ODZL

In het raadsvoorstel is gerapporteerd dat het algemeen bestuur op 2 april 2025 de jaarrekening heeft vastgesteld voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. De jaarrekening laat een positief resultaat zien. Het voordelig saldo voor de resultaatbestemming bedraagt ***€ 1.307.384.***

Het uiteindelijk voorstel tot resultaatverdeling met inzet van bestemmingsreserves en een kleine verhoging van het weerstandsvermogen luidt samenvattend:

Onverdeeld resultaat 2024	**€ 1.307.384**
Voorstel inzet reserves	
Bestemmingsreserve nieuwe bodemtaken ingroeimodel voor dekking kosten 2024	€ 300.086
Bestemmingsreserve nieuwe MBA-basistaken ingroeimodel voor dekking kosten 2024	€ 300.000
Bestemmingsreserve juridische ondersteuning	€ 10.000
Voorstel vorming en groei reserves	
Verhoging weerstandsvermogen op basis van risico-Inventarisatie	€ -159.695
Overig te bestemmen resultaat	€ 1.757.775
Resultaatbestemming 2024	
Totaal te verdelen resultaat	**€ 1.757.775**

Het algemeen bestuur heeft op 2 april 2025 bij de vaststelling van de jaarrekening 2024 conform het bepaalde in artikel 30.5 onder b van de Gemeenschappelijke Regeling ODZL besloten, het positief resultaat uit te keren aan de 17 deelnemers. Voor Maastricht bedraagt de uitkering ***€ 157.958***.

Met de zogenaamde ravijnjaarkorting op de 4e voorschotnota 2024 (raadsvoorstel paragraaf 4 Kanttekening) bedraagt de totale teruggave over 2024 aan de gemeente Maastricht:

- Te verdelen resultaat € 157.958
- Ravijnjaarkorting € 94.553,75
- Totaal uitkering ***€ 252.511,75***

Deze uitkering van € 252.511,75 valt ten gunste van de algemene middelen, die eveneens in de 1e BERAP 2025 begrotingstechnisch wordt door vertaald in de meerjarenraming.

Ontwerpbegroting 2026

Zoals aangekondigd in de Kaderbrief ODZL 2026 van 28 januari 2025 is de ontwerpbegroting 2026 in grote lijnen een voortzetting op de begroting 2025. Een begroting die in het teken stond van het Plan van Aanpak robuuste Omgevingsdienst Zuid- Limburg.

In verband met het aankomende ravijnjaar is deze ontwerpbegroting 2026 door de ODZL ook verder bewust beleidsarm gehouden. In de financiële vertaling is in deze begroting nu uitsluitend de inflatie en de verdere groei naar robuustheid meegenomen.

Niettemin komen een aantal ontwikkelingen op de ODZL af, die niet kunnen worden genegeerd. In een korte vooruitblik op 2026 is in het raadsvoorstel verder ingegaan op diverse door de ODZL geschetste maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, die vooralsnog niet in het ravijnjaar 2026 financieel zijn door vertaald. De exacte reikwijdte van die ontwikkelingen worden ook pas medio 2026 kenbaar in de nieuwe Toekomstvisie ODZL 2026-2030.

Evenmin is in deze ontwerpbegroting 2026 een uitvraag van de provincie Limburg voor extra werkzaamheden tot een bedrag van € 3 miljoen verwerkt omdat besluitvorming hierover pas in voorjaar 2025 staat gepland.

Aanpassingen ontwerpbegroting

In één oogopslag komt de ontwerpbegroting uit op € 22,0 miljoen, zijnde een toename van ca. € 1,3 miljoen ten opzichte van de omvang van de vastgestelde begroting 2025 van € 20,7 miljoen.

Deze toename van (afgerond) € 1,3 miljoen betreft:

- € 0,8 miljoen loonindexatie conform cao en de Septembercirculaire 2024 van het Gemeentefonds voor overheidssalarissen (indexatie ca. 5,05%);
- € 0,4 miljoen tijdelijke uitbreiding met 3,0 fte voor Maatwerk CO2 Chemelot, die geheel wordt gesubsidieerd;
- € 0,2 miljoen voor IBP VTH verplichte post voor innovatie- en ontwikkelingsbudget ad 1% van de begroting;
- € 0,1 miljoen voor resterende ingroei 2 x 0,5 fte Bedrijfsvoering Robuustheid;
- € 0,2 miljoen overige mutaties in materiële posten;

- - € 0,4 miljoen tijdelijke kosten voor inhuur omzetting van inrichtingen naar MBA's is niet meer van toepassing in 2026.

Bijdrage gemeente Maastricht aan de ODZL

De geschatte bijdrage van de gemeente Maastricht op basis van de jaarlijks doorgerekende werkprogramma's ziet er dan als volgt uit:

Maastricht	Begroting 2022	Begroting 2023	Begrotings-wijziging 2023	Begroting 2024	Begrotings-wijziging 2024	Begroting 2025	Ontwerp-begroting 2026
Bijdrage	€ 1.177.875	€ 1.285.492	€ 1.336.994	€ 1.575.400	€ 1.514.971	€ 1.920.909	€ 1.986.002
Toename		€ 107.617	€ 51.502	€ 238.406	-€ 60.429	€ 345.509	€ 65.093

De verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 wordt gedekt uit de gemeente brede stelpost indexeringen voor verbonden partijen, die in de 1e BERAP 2025 eveneens begrotingstechnisch wordt door vertaald in de meerjarenraming.

Conclusie

Met de thans aangereikte jaarrekening 2024 is financieel een helder beeld verschaft aangaande de verstrekte dienstverlening en mate waarin de voorgenomen doelstellingen in 2024 zijn verwezenlijkt, inclusief de daartoe aangewende financiële en personele middelen.
Verder wordt voorzien in een sluitende begroting voor 2026, waarmee de bestaande samenwerking op een verantwoorde wijze kan worden gecontinueerd.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

De behandeling van de ontwerpbegroting 2026 en de jaarstukken 2024 staan allereerst geagendeerd voor de Domeinvergadering Fysiek van 18 juni 2025.
Na de raadsvergadering van 1 juli 2025 wordt het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam ODZL van het raadsbesluit in kennis gesteld. Het dagelijks bestuur voegt de eventuele zienswijzen van de raden van de deelnemende gemeenten bij de ontwerpbegroting 2026, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Na vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting 2026 vóór 15 september 2025 aan gedeputeerde staten en aan de raden van de deelnemende gemeenten die ter zake bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.

Het algemeen bestuur heeft de jaarrekening 2024 al vastgesteld op 2 april 2025, waarna het dagelijks bestuur deze vóór 15 juli 2026 aan gedeputeerde staten zendt.

8. Communicatie

Niet van toepassing